

ע"פ 59717/07/15 - ליאור מהלל נגד מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון

בית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית-משפט לעניינים מקומיים של ערכאת הערעור

ע"פ 59717-07-15 מהלל נ' מפקד כוחות צה"ל
22 מאי 2016
ביהודה ושומרון
לפני כב' השופטת גילה כנפי-שטייניץ, סגנית נשיא
כב' השופט ד"ר יגאל מרזל
כב' השופט אריה רומנוב
ליאור מהלל
בעניין:
ע"י ב"כ עו"ד נחמיה יעקב

המערער

נגד

מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון
ע"י ב"כ עו"ד דניאל רובינס

המשיב

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מקומיים במעלה אדומים (כבוד השופט מ. כדורי) שניתנה ביום 21.6.15 בת.פ. 577/13. החלטה זו ניתנה ביחס להודעת המשיב כי הוא חוזר בו מכתב האישום אותו הגיש נגד המערער, בעקבותיה נעתר בית המשפט לבקשת המשיב וביטל את כתב האישום. עניינו של הערעור שהוגש בתיק זה הוא בטענת המערער, כי היה על בית המשפט לזכות אותו ולא להסתפק בביטול כתב האישום.

רקע

- ביום 7.3.10 הגיש המשיב לבית המשפט לעניינים מקומיים במעלה אדומים כתב אישום בו הואשם המערער בעבירות שעניין ביצוע עבודות בניה ושימוש ללא היתר (ת.פ. 130/10).
- במסגרת ההליכים שהתקיימו באותו תיק טען המערער מספר טענות מקדמיות ובהן הטענה, כי על פי צו האלוף שמספרו 1598, לא ניתן להאשים אדם בעבירות בניה ושימוש ללא היתר אם הבניה נעשתה לפני שנת 2007, בעוד ביתו של המערער נבנה בשנת 1998.
- בית המשפט קיבל את טענתו של המערער, ובהחלטתו מיום 4.11.12 הורה על ביטול כתב האישום.
- ביום 17.11.13 הגיש המשיב אל אותו בית משפט כתב אישום חדש, בקשר לאותה פרשה, בו הואשם המערער בעבירה שעניינה אי ציות להתראה. לטענת המערער, המשיב שינה את סעיף האישום, הגם שמדובר באותה מסכת עובדות, על מנת "להתגבר" על המניעה המשפטית שהייתה קיימת ביחס לסעיפי האישום שנבחרו בכתב האישום הראשון.

6. בישיבה שהתקיימה ביום 7.12.14 בבית משפט קמא הודיע ב"כ המערער כי הקריא למערער את כתב האישום והסביר לו את תוכנו. בין היתר טען ב"כ המערער "שלא נמסרה התראה".
7. במהלך הדיון העלה ב"כ המערער טענות מקדמיות, והוא ביקש כי בית המשפט יאפשר לו לסכם את טענותיו המקדמיות בכתב. בית המשפט נעתר לבקשת ב"כ המערער וקבע, בהסכמת הצדדים, כי הטיעונים בטענות המקדמיות יועלו בכתב, וכי החלטת בית המשפט תישלח לצדדים. בהחלטה שניתנה בתום הדיון בית המשפט קבע את התיק לישיבת הקראה ליום 21.6.15, וזאת כפוף להחלטה שתינתן בטענות המקדמיות.
8. ביום 8.1.15 שיגר ב"כ המערער לבית המשפט מסמך הנושא את הכותרת "הודעה לבית המשפט" ובו הודיע, כי לאחר מחשבה המערער החליט לוותר על הטענות המקדמיות ולהשיב לאישום, תוך שמירת מלוא זכויותיו לטעון את טענותיו בשלב הראיות והסיכומים. בהודעה שהוגשה נכתב: **"הנאשם מודיע לבית המשפט כי הוא כופר באישום"**.
9. ביום 11.1.15 ניתנה החלטת בית המשפט על גבי ההודעה ובה נאמר: **"ראיתי. ההקראה תתקיים במועד הקבוע"**.
10. ביום 3.6.15 ניתן בבית משפט זה פסק דין בע"פ 55704-02-15 ובע"פ 21653-05-16 **מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון נ' שלמה למפל וורדה סולטן**. לטענת ב"כ המערער, לאחר מתן פסק הדין התקשר אליו ב"כ המשיב ואמר לו, כי בדעתו לבקש מבית המשפט לבטל את כתב האישום ולהגיש כתב אישום חדש בו יואשם המערער בעבירה של הפרעה לסדר הציבורי. זאת, לטענת ב"כ המערער, "לא מחמת טוב ליבו" של ב"כ המשיב, אלא משום שבפסק הדין של בית המשפט אותו הזכרנו נקבע, כי לא ניתן "להחיות" כתב אישום על ידי הוצאת התראה חדשה (סעיף 8 להודעת הערעור).
11. בעקבות אותה שיחה טלפונית שלח ב"כ המערער אל בית המשפט מסמך הנושא את הכותרת: "בקשה מתוקנת לזכות את הנאשם". בבקשה נטען, כי המערער כבר השיב לכתב האישום, ולכן על פי הוראות סעיף 94 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, חזרת המשיב מכתב האישום בשלב זה צריכה להביא לזיכויו של המערער.
12. ביום 21.6.15 - מועד אשר נקבע כזכור בהחלטה מיום 7.12.14 לצורך קיום ההקראה - התקיים בבית המשפט דיון במסגרתו דן בית המשפט בטענת המערער כי יש לזכותו. בית המשפט דחה את בקשת המערער ואת טענותיו מהטעם, ש"נאשם אינו רשאי לכפור בכתב בעובדות כתב האישום, ודאי שלא מבלי שנטל רשות מראש מבית המשפט לכך, בוודאי שלא כפירה כללית וסתמית, כפי שעשה הנאשם". בית המשפט קבע כי "הדיון נקבע להקראה היום, בכפוף להחלטה שתינתן בטענה מקדמית שביקש הסנגור להגיש, ממנה הוא חזר". הואיל ובמהלך הדיון הודיע ב"כ המשיב על חזרה מהאישום, החליט בית המשפט לבטל את כתב האישום. מכאן הערעור שלפנינו.

המחלוקת וההכרעה בה

13. המחלוקת בין הצדדים היא בשאלה, האם יש לראות בדברים שנאמרו על ידי ב"כ המערער בישיבה מיום 7.12.14 ("אקדים ואומר שלא נמסרה לו התראה") וב"הודעה לבית המשפט" מיום 8.1.15 ("הנאשם מודיע לבית המשפט כי הוא כופר באישום"), משום תשובה לכתב האישום. לשאלה זו עשויה להיות השלכה לנוכח הוראת סעיף 94 (א) לחוק סדר הדין הפלילי הקובעת: "חזר בו תובע מאישום לפני תשובת הנאשם

לאישום, יבטל בית המשפט את האישום; חזר בו לאחר מכן, יזכה בית המשפט את הנאשם מאותו אישום". סעיף 94(ב) לחוק קובע, כי "בהסכמת התובע והנאשם רשאי בית המשפט לבטל אישום, בכל עת עד להכרעת הדין, והביטול יהיה כדין ביטול לפני תשובת הנאשם". אלא, שבנסיבות המקרה שלפנינו הודיע המערער, כי לנוכח העובדה "כי המשיב ממש מתעמר בו, וגורם לו עינוי דין וצער רב בגין בניה מלפני 17 שנה, שאיננה מהווה עבירה עפ"י החוק" (סעיף 15 להודעת הערעור), אין הוא נותן הסכמתו.

14. נקודת המוצא לדיוננו היא הוראת סעיף 126 לחוק סדר הדין הפלילי הקובעת, כי **"באין הוראה אחרת בחוק זה לא יידון אדם בפלילים אלא בפניו"**. הוראה זו התפרשה כקובעת את זכותו של הנאשם להיות נוכח במשפטו וגם את חובתו (י. קדמי, **"סדר הדין בפלילים", תשס"ט-2009**, עמוד 1041).

15. השאלה המתעוררת במקרה שלפנינו היא, האם המערער היה רשאי למסור את תשובתו לכתב האישום בדרך של הגשת הודעה בכתב. בית משפט קמא השיב על שאלה זו בשלילה, ודעתנו כדעתו. וכך נאמר בע"פ 353/88 **גניה וילנר נ' מדינת ישראל** (18.2.1991):

"הדרך הרגילה והמקובלת לשמיעתו של הליך פלילי הינה בקיום דיון פרונטאלי באולם המשפטים, בנוכחות נציג התביעה, הנאשם וסניגורו, ובמהלכו העיקריים של הליך כזה - כגון: בקשות למעצר או לשחרור בערובה, שלב הקראת כתב האישום, גביית הראיות, הכרעת הדין וגזר הדין לא יעלה על הדעת לנהוג אחרת. אך זה מכבר מקובל בערכאותינו, כי באותם מהלכים של המשפט בהם נשמעות טענות פרקליטים בלבד, ושבהם אין בית המשפט נדרש להתרשמות בלתי אמצעית ממצבו של הנאשם, הרי בהסכמתם, המפורשת או המסתברת, של התובע והסניגור, יכול שהטענות תוגשנה בכתב.... (עמודים 451-452).

16. בהקשר זה יש להפנות להחלטה שניתנה לאחרונה בבית המשפט העליון ואשר בה נקבע, כי בקשתו של אדם הנתון במעצר-בית לצאת לבדיקות רפואיות ולתפילות, צריכה להידון במעמד הצדדים בבית המשפט (בש"פ 1653/16 **משה מיכאל משה נ' מדינת ישראל** (7.3.16)).

17. העולה מכך הוא, שעל דרך הכלל תשובת נאשם לכתב האישום צריכה להינתן ב"דרך הרגילה והמקובלת לשמיעתו של הליך פלילי" היינו "בקיום דיון פרונטאלי באולם המשפטים". הניסיון מלמד, שקיום דיון פרונטאלי מאפשר לבית המשפט ולצדדים ללבן את הדברים (ר' סעיף 152 לחוק סדר הדין הפלילי), להגדיר את יריעת המחלוקת הקיימת בתיק, ולקבוע מיהם העדים שיעידו מטעם הצדדים. אמת, אין להוציא מכלל אפשרות שבמקרים מסוימים יהיה דווקא יתרון בכך שהנאשם ייתן תשובה מפורטת ומדויקת בכתב. אלא שהדבר טעון החלטה מפורשת של בית המשפט והסכמת הצדדים.

18. במקרה שלפנינו, ב"כ המערער ביקש כי בית המשפט יאפשר לו להעלות את הטענות המקדמיות שלו על הכתב, ובית המשפט נעתר לבקשתו. לאחר מכן המערער הודיע כי הוא החליט שלא לעמוד על הטענות המקדמיות והודיע כי המערער כופר בכתב האישום. אלא, שמהחלטתו מיום 11.1.15 של בית משפט קמא עולה, כי בית המשפט לא ראה בדברים אלה משום תשובה לכתב האישום, והוא החליט להותיר על כנה את הישיבה שנקבעה עוד קודם לכן לצורך מתן תשובה לכתב האישום ("ההקראה תתקיים במועד הקבוע").

19. הנה כי כן, לא רק שהדין הכללי קובע כי תשובת נאשם לכתב האישום צריכה להינתן באולם בית המשפט, אלא שבמקרה הנוכחי, משנמסרה תשובה בכתב, בית המשפט לא ראה בכך תשובה כדין, והוא קבע כי

תשובת המערער תינתן במסגרת הדין שנקבע. כפי שצוין, אין להוציא מכלל אפשרות שבמקרים מסוימים ייקבע כי התשובה תינתן בכתב. אלא שבמקרה הנוכחי בית משפט קמא לא בחר בדרך זאת. מדובר בהחלטה המצויה במתחם שיקול הדעת של הערכאה המבררת, אשר בנסיבות המקרה אין לערכאת הערעור עילה להתערב בה.

20. ב"כ המערער הפנו להכרעת הדין של בית משפט השלום בתל אביב-יפו שניתנה בת.פ. 2825/06 **מדינת ישראל נ' פרופ' סמולינסקי**. באותו מקרה מדובר היה בכתב אישום שהכיל עשרה אישומים, ואשר במסגרת ההליכים שהתקיימו בו הגיש הסנגור תשובה מפורטת בכתב בה כפר בשם הנאשם בכל העובדות שיש בהן כדי לבסס עבירה. לאחר מתן התשובה חזרה בה המאשימה משני אישומים. ביחס לאישום אחד לא התקבלה הסכמת הסנגור ולכן הנאשם זוכה, וביחס לאישום שני התקבלה הסכמת הסנגור ולכן האישום בוטל. השאלה שעמדה באותה פרשה היא, בין היתר, האם לשם הוכחת האישומים שנותרו המאשימה רשאית להסתמך על ראיות שהובאו לשם הוכחת האישום שבוטל, אלא שלשאלה זו אין השלכה על ענייננו.

21. מהטעמים שעליהם עמדנו החלטנו לדחות את הערעור. אך מובן, שאין בהחלטה זו משום הבעת עמדה בשאלה, האם יש הצדקה ויש עילה להגיש נגד המערער כתב אישום נוסף, השלישי במספר.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים, כפי הסכמתם, ותוודא קבלתו בידם.

ניתן היום, י"ד אייר תשע"ו, 22 מאי 2016, בהעדר הצדדים.

אריה רומנוב, שופט

**ד"ר יגאל מרזל,
שופט**

**גילה כנפי שטייניץ,
שופטת**